

En l'homenatge a Vicens Bou

El perenne homenatge que Torroella de Montgrí es disposa tributar a la memòria d'en Vicens Bou donant el seu nom a un carrer de la vila, em dóna ocasió de sumar-hi exposant novament i ampliant algunes de les consideracions i comentaris que amb motiu de la seva mort vaig publicar a les revistes DESTINO de Barcelona i CANIGO de Figueres.

El suprem jutge del temps ha dit la darrera paraula sobre el discutit cas Bou i per damunt de tantes disquisicions erudites i de tanta tinta vessada inútilment, s'ha imposat una vegada més un argument decisiu que en matèria artística esdevé una llei infal·lible: quan una obra perdura és que te mèrits suficients per a que així sia.

Es un fet que moltes de les sardanes d'en Vicens Bou han quedat incorporades per sempre al repertori tradicional del nostre poble i que amb els anys les tan conegudes estrofes de la «Llevantina» o «El saltiró de la cardina» es cantaran amb el mateix caire com ara es canten «Muntanyes del Canigó» o «L'hereu Riera», posem per cas. Fins no costa gaire endevinar que la saberuda tècnica musical que en tantes ocasions oposà un veto petulant a les senzilles sardanes d'en Vicentet, a fi de comptes li rendirà tribut d'acatament posant-se al seu servei, tal com ha succeït amb l'harmonització dels cants populars i amb les mateixes sardanes d'en Pep Ventura.

El perfil humà d'en Vicens Bou, amb totes les seves flaqueses i defectes, s'anirà desdibuixant en el record dels que el vam conèixer i en canvi el seu nom, sublimat pel foc de l'art, esdevindrà un motiu d'orgull per als torroellencs.

Es doncs sobradament justificat l'homenatge que li tributa Torroella de Montgrí al perpetuar en el marbre el nom d'aquell infant que aquí veié la primera llum en un llunyà 19 de gener de l'any 1885.

En Vicens Bou, amb les seves arrauxades melodies dotades d'una exuberant vitalitat i un optimisme esclatant, va marcar nous camins a la sardana, que en ales de la seva inspiració va cobrar un impuls dinàmic difícil de trobar en els seus antecessors. La sardana ingènua i bucòlica, romàntica i sentimental, es transforma en una dansa que electrifica les multituds: el ritu és superat per el ball. Aquesta preponderància del goig corporal sobre el contingut emocional, es converteix en una tendència nociva explotada per una colla d'adorzenats imitadors d'en Bou, que, faltats de la seva innegable inspiració situen la sardana en una trajectòria de frívola vulgaritat que s'aparta sensiblement dels cànons maragallians: el tan adduït concepte de «la dansa del seny» passa a ésser en la majoria de casos un simple tòpic.

El mestre Vicens Bou amb posat varonívol, davant del piano en el qual compongué les seves inspirades sardanes.

A Barcelona sobretot, gresol de les inquietuds de l'època i nucli central de l'activitat sardanista organitzada, sorgiren ben prompte els puristes de la sardana que, basant-se en consideracions ideològiques i musicals declaren el boicot a les sardanes d'en Bou, provocant-se així una escissió en el camp sardanista, que va quedar dividit en dos bàndols ben delimitats: els partidaris i els contraris d'en Bou, que com a reacció l'enfrontaren amb la figura il·lustre de Juli Garreta.

Però és inexacte i per tant injust atribuir a Vicens Bou unes responsabilitats exagerades. Ell es va limitar a imprimir un segell característic a una transformació del sentir popular patent des de feia anys. En tot cas no representa en aquest sentit més que la culminació del mateix procés evolutiu que temps enrera ja havia portat al poble a arreconar de les nostres places el semi litúrgic contrapàs desbancant-lo per la sardana llarga, menys severa i austera.

Es així com al ritme de la vida i els costums —derivacions remotes de la nova ideologia implantada per la Revolució Francesa,— la música de la sardana esdevé més moguda, a remolc dels balls d'importació de l'època, sobretot de la polca, que és el que causà més estralls a la sardana. Com a obligada i lògica conseqüència, el primitiu pas de la sardana es va esilitzant i en la mecànica del ball la línia horitzontal tendeix a substituir-se per

la vertical: la parsimònia del moviment oscilatori secular cedeix el pas al punteig que fa perdre als peus el contacte amb el sòl.

Recordo perfectament que el meu pare, que encara m'ensenyà a ballar amb el pas primitiu i que en la seva joventut havia conegut a en Ramon Grès, —antic apotecari de Sant Pere Pescador autor de varis mètodes sardanístics i famós ballador de l'època— m'havia contat en més d'una ocasió que en Grès causaba l'admiració per l'airoso manera de puntejar les sardanes, cosa força desusada encara per aquell temps.

El cas Bou és digne de tot respecte, com ho és en general el de tot artista que sigui sincer. Si va escriure com ho va fer és perquè així brollava espontàniament de la seva inspiració, sense pretendre captar-se l'aplaudiment fàcil del públic i sense prostituir-se per aconseguir majors liquidacions per drets d'autors, com fan molts d'altres que podrien fer-ho molt millor i que en canvi es lliuren sense cap escrúpol a embordeir el gust musical del públic.

Precisament si una cosa no pot negar-se a Vicens Bou és l'originalitat. Al llarg de tota la seva obra les influències externes són gairebé nul·les, des de la primera sardana «Esperança» fins a les darreres que va compondre no s'observa cap procés evolutiu.

Bou no fou un idealista de la sardana, sinó simplement un intuítiu que no va pretendre mai dogmatitzar, ni crear escola. Com un aucell, cantava lliurament tal com la naturalesa l'havia dotat. D'altra banda, els seus coneixements musicals foren els suficients per a plasmar en el pentàgrama el que portava dins de si, que a fi de comptes és el que importa i que és precisament una fita difícil d'assolir per al compositor erudit.

Tots sabem que en Vicentel fou un home senzill i sense pretensions mu-

Any 1924. Època culminant de la vida artística del mestre Bou, director de la Cobla Els Montgrins.

sicals. En aquest sentit, recordo com anècdota, que fa anys, quan li vaig dir que estudiava Harmonia, em digué més o menys les següents paraules: «Si em vols creure a mi, no t'hi encaparris gaire. Jo si hagués fet cas dels llibres encara no hauria pas escrit cap sardana . »

A més, s'ha d'agrair la seva extraordinària aportació a la sardana, ja que és indubtable que ha desvetllat més cors de sardanistes ell que cap altra compositor. Malgrat tots els prejudicis ¿qui és que honradament podria dir que resta indiferent a l'íntima commoció que com produïda per un misteriós corrent magnètic es trasllueix col·lectivament en una plaça quan la cobla llença a l'espai les vibrants notes inicials d'una «Llevantina»?

Jo mateix, amb els anys he pogut establir distincions, sospesar mèrits, tenir les meves preferències i seguir musicalment un camí molt diferent, però ja mai se m'ha esborrat el bon record d'aquelles sardanes d'en Bou ballades en la meua joventut. Més d'una vegada havia vingut de L'Escala a Torroella amb bicicleta per a demanar a en Vicentet alguna de les seves sardanes arreglades per a piano, com per exemple una —no gaire coneguda per cert— titulada «Somrienta» de la qual encara guardo la partitura autògrafa.

Es significatiu, altament simpàtic i alliçonador per a molts, que fins les agrupacions sardanistes de la Ciutat Comtal més allunyades estèticament de la tendència representada per en Bou, a l'hora del balanç final li hagin rendit un pòstum tribut d'homenatge.

Descansa en pau, Vicens Bou: has triomfat.

En el fons dels ulls d'aquell vellet que fa un any, sense pensar-m'ho, vaig saludar per darrera vegada sota les voltes de la vostra plaça, sempre hi havia endevinat una espurna de genialitat. ...

LLUÍS ALBERT

El popular compositor Vicens Bou,
vist pel caricaturista Roca.